

This is an electronic reprint of the original article. This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Please cite the original version: Viinamäki, L. & Saari, E. (2019) Welfare mix -hyvinvointipalveluiden tuottamismalli sosiaalialan korkeakoulututkintojen kompetenssien haastajana. Lumen : Lapin ammattikorkeakoulun verkkolehti 2.

URL: <https://blogi.eoppimispalvelut.fi/lumenlehti/2019/10/30/welfare-mix-hyvinvointipalveluiden-tuottamismalli-sosiaalialan-korkeakoulututkintojen-kompetenssien-haastajana/>

[CC BY 4.0](#)

Welfare mix -hyvinvointipalveluiden tuottamismalli sosiaalialan korkeakoulututkintojen kompetenssien haastajana

Leena Viinamäki, YTT, yliopettaja, sosiaaliala, Lapin ammattikorkeakoulu

Erkki Saari, HTM, YTT, sosiaalialan TKI-lehtori, Laurea ammattikorkeakoulu, † 28.9.2019

Asiasanat: kompetenssi, kvalifikaatiot, sosiaaliala, welfare mix

Johdanto

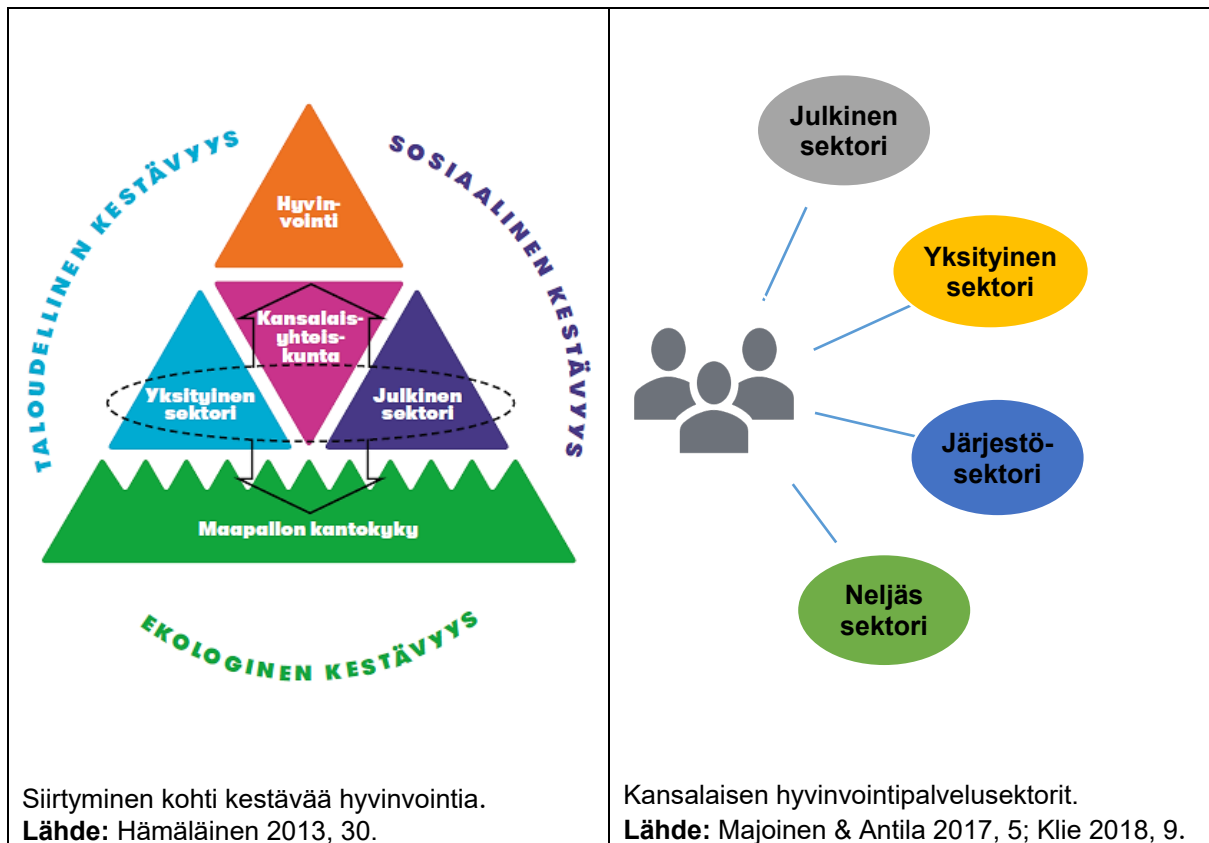
Pohdimme tässä artikkelissa, mitä tarkoittaa welfare mix -hyvinvointipalveluiden tuottamismallin yleistyminen sosiaalialan korkeakoulutuksen kompetensseille suomalaisessa toimintakontekstissa. Sosiaalialaa terveysalan tapaan luonnehtii työvoimaintensiivisyys ja suhteellisen vähäinen suhdanneherkkyys sekä hyvä nykyinen ja tuleva työllisyystilanne moniin muihin toimialoihin verrattuna (Huovari ym. 2014, 27–33; Tevameri 2018). Kansalaisilla on lakisääteinen oikeus saada tarvitsemiaan hyvinvointipalveluja (Perustuslaki 731/1999; Sosiaalihuoltolaki 1301/2014; Terveystieteidenhuoltolaki 1326/2010). Hyvinvointipalveluiden tuottamista puolestaan määrittää henkilöstön kelpoisuuslainsäädäntö riippumatta hyvinvointipalveluiden tuottajatahosta (Laki sosiaalihuollon ammattihenkilöistä 817/2015; Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä 559/1994; Pohjola 2019, 11). Sosiaalialan henkilöstön kvalifikaatiovaatimukset eriytyvät kuitenkin jossain määrin hyvinvointipalveluiden tuottajatahon toiminta- ja tavoiteperiaatteiden mukaan yhteisestä lainsäädäntöperustasta huolimatta, johon myös sosiaalialan korkeakoulutuksen tuottamien kompetenssien pitäisi kyetä riittävässä määrin vastaamaan.

Sosiaalialan korkeakoulututkintoa suorittavien opiskelijoiden opiskelunsa aikana saamien ja omaksumien kompetenssien avulla he vastaavat työelämän jatkuvasti laajentuviin hyvinvointipalvelujärjestelmän kvalifikaatiovaatimukseen. 2010-luvulla korostuu hyvinvointipalvelujärjestelmässä yhä enemmän kestävästi hyvinvointiyhteiskunnan toimintaperiaatteiden huomioiminen sekä kansalaisten aktivoiminen ja osallistaminen paikalliseen hyvinvointipoliittiseen

päätöksentekoon (esim. Helne ym. 2012; Salonen-Soulié 2013; Cook ym. 2014; Viinamäki & Pohjola 2016). Lisäksi kansalaisten oletetaan ottavan enenevässä määrin itse vastuuta omasta hyvinvoinnistaan (Selkälä ym. 2016). Kansalaiset ovat nykyisin yhä valveutuneempia, valistuneempia sekä rohkeampia hyvinvointipalvelujen käyttäjiä odottaen saavansa laadukkaita hyvinvointipalveluja siitä riippumatta, onko palvelun tuottajana julkinen, yksityinen, järjestösektori (3. sektori) vai uusimpana palveluiden tuottajatahona epävirallinen, 4. sektori.

Welfare mix -hyvinvointipalveluiden tuottamismalli

Kansalaisten tarvitsemien hyvinvointipalveluiden tuottamista luonnehtii enenevässä määrin welfare mix -tyyppinen monituottajuus, jossa keskeisimmät tuottajatahot ovat julkinen, yksityinen ja järjestösektori (3. sektori) sekä uusimpana epävirallinen, 4. sektori. Hyvinvointipalveluiden tuottamisen uusimmalle tulokkaalle epäviralliselle, 4. sektorille on tyypillistä uudenlainen kansalaisaktivismi ja verkostomainen toiminta ilman järjestösektorin toiminnalle tyypillistä organisoitua toimintaa. Tätä epävirallista sektoria luonnehtii sosiaalisen median hyödyntäminen, avoimuus, jakaminen, pop up -luonne sekä tee se itse -asenne, mikä uudistaa myös osallisuuden käsitettä sen realisoituessa esimerkiksi toisten auttamisena, vertaiskauppana, vaihtoehtosuunnitteluna sekä some-vertaisryhmän perustamisena – kaupunki-, kaupunginosa- ja kyläaktivismina jne. (Majoinen & Antila 2017; Klie 2018; vrt. Koskiahho 2008.) Epävirallisen, neljännen sektorin toiminnalle tyypillinen paikallinen aloitteellisuus ja yhteisöperustainen toimintamalli mahdollistavat kansalaisten suoran osallistumisen elinympäristöönsä vaikuttavien paikallistason julkishyödykkeiden ja -palveluiden kehittämiseen ja tuottamiseen (Hämäläinen 2013, 14; vrt. Sagebiel & Nguyen-Meyer 2012; Kuvio 1.). Epävirallista, 4. sektoria luonnehtii *Doing*-hyvinvoinnin ulottuvuus, joka tarkoittaa vastuullista ja mielekäästä tekemistä täydentäen ja reaaliaikaistaen Erik Allardtin luomaa *Having, Loving* ja *Being* hyvinvoinnin ulottuvuserittelyä osaksi sosiaalipoliittisesti kestäväää hyvinvoinnin toteutumista niin yksilö- kuin yhteiskuntatasollakin (Helne ym. 2012, 87).

Kuvio 1. Kansalaisen hyvinvointipalvelusektorit suhteessa kestävään hyvinvointiin.

Welfare mix -hyvinvointipalveluiden tuottamismalli realisoituu eri tavoin hyvinvointivaltio- ja sosiaalipoliittisille eri EU-maissa. Samaan maaryhmään kuuluvat maat jakavat samankaltaisen poliittisen historian, niiden sosioekonomiset järjestelmät ovat kehittyneet samantyyppisiä polkuja pitkin ja niiden sosiaalipoliittisten järjestelmien instituutionaaliset perusratkaisut ovat samankaltaiset. EU-maissa erottuu toisistaan anglosaksinen, keskieuropalainen, pohjoismainen ja eteläeuropalainen *hyvinvointivaltio- ja sosiaalipoliittisellä mallilla*. (Saari & Taipale 2012, 33–37; ks. myös Tanninen 2008, 11; Andersen 2012, 7; Sagebiel & Nguyen-Meyer 2012.) Sekä Suomessa että muualla hyvinvointipalvelujen tuottamisesta vastaavat yhä useammat tahot (Klie 2014; Sote-palvelujärjestelmässä yritysten potentiaali ... 2019). Suomessa yritysten ja järjestösektorin tuottamien hyvinvointipalveluiden suhteellinen osuus on lisääntynyt, vaikka julkisen sektorin rooli palveluiden rahoittajana on säilynyt keskeisenä. Tällainen hyvinvointipalveluiden tuottamisen painopisteen muutos heijastuu myös uudentyypisissä kvalifikaatiotarpeina. (Emt.; Tevameri 2018.)

Kestävän hyvinvointiyhteiskunnan toimintaperiaatteet sekä neljännen teollistumisvaiheen digitalisaatio- ja robotisaatio heijastuvat myös welfare mix -periaatteella tuotettaviin hyvinvointipalveluihin laajentaen palvelu- ja asiointikanavavalikoimaa sekä lisäten kansalaisten

omatoimisia hyvinvointiasiointimahdollisuuksia ekologisesti kestäväällä tavalla. Hyvinvointipalveluja tarvitsevien kansalaisten ei aina tarvitse välttämättä matkustaa käyntiasiointipisteisiin, vaan he voivat asioida verkon kautta kotoaan tai paikallisista asiointipisteistä. Asuinpaikkakunta on menettänyt aikaisempaan verrattuna merkitystä erityisesti harvaan asutulla maaseudulla yksityisen ja järjestösektorin hyvinvointipalveluiden saavutettavuuden osalta verkkoasiointimahdollisuuksien yleistyessä (Asiakaspalvelu 2014 – Yhdessä ... 2014; Kuusisto-Niemi ym. 2018; Peltosalmi ym. 2018). Hyvinvointipalveluiden saatavuus kuvaa niitä tuottavan tahon näkökulmasta palvelutarjontaa ja -valikoimaa. Hyvinvointipalveluiden saavutettavuudessa on kyse siitä, kuinka vaivattomasti palvelu on sitä tarvitsevan kansalaisen käytettävissä. (Mahdollisuuksien maaseutu. Maaseutupoliittinen ... 2014.) Saavutettavuutta voidaan arvioida asiointietäisyyksien ohella myös sosiaalisesti tasa-arvoisesta sekä ekologisesti ja taloudellisesti kestävästä näkökulmasta (Rantanen ym. 2012).

Digitalisaatio ja robotisaatio realisoituu jatkuvasti laajentuvana verkkoperustaisena hyvinvointipalveluvalikoimana, kuten erilaisina videovälitteisinä tai kuvapuheluihin perustuvina kotisairaanhoidon- ja kotipalveluina, kotisairaanhoidon käyttäminä mobiileina etähoitopisteinä etälääkäriyhteyksineen ja etädiagnosointilaitteistoinen, turvapuhelimina, aktiivisuusrannekkeina, paikantamiseen liittyvänä seurantana, kulunvalvontana, mittareina/antureina tai sensoreina, älymattoina, lääkeautomaatteina, elektronisina kalentereina, muistuttajina, ruoka-automaatteina sekä arkea helpottavana teknologiana, kuten puhuvana kellona, rannekello-hälytyksenä, puhuvana valokuva-albumina tai robottieläimenä. (Antikainen ym. 2017, 69–76; Ks. myös esim. Endl ym. 2015; Roboter – Assistenz-Systeme ... 2018.)

Terveysalaan verrattuna sosiaalialalla digitalisaatio ja robotisaatio ottavat kuitenkin vasta ensi askeliaan. Digitalisaatio ja robotisaatio haastavat sosiaalipalveluja tuottavat julkisen, yksityisen ja järjestösektorin toimijatahot sekä sosiaalialan ammatillisia tutkintoja tuottavat oppilaitokset päivittämään kvalifikaatioita ja kompetensseja 2010-luvun tarpeita vastaaviksi. (Kangasniemi ym. 2018; Kuusisto-Niemi ym. 2018; Kauppila ym. 2018; Techopedia s.a.) Verkko-perusteisten hyvinvointipalveluiden yleistyminen edellyttää sotealan ammattilaisilta ja heidän asiakkailtaan verkossa toimivien laitteiden käyttöosaamisen lisäksi käyttö- ja kyberturvallisuustietoisuutta arjen asioinnissaan kodin tietoturvan ja yksityisyyden varmistamiseksi (esim. DEFINITION internet of ... s.a.; Partanen & Orkola 2019).

Onnistuneimmillaan digitalisaatio ja robotisaatio sekä kustannustehostaa että monipuolistaa welfare mix -mallin mukaisten hyvinvointipalveluiden saavutettavuutta myös väestöltään

vähäväkisillä harvaan asutun maaseudun alueilla kansalaisten voidessa käyttää digiperustaisia hyvinvointipalveluja asuinkunnasta riippumatta 24/7/365 -toimintaperiaatteella. – Pahimmillaan digitalisaatio voi pudottaa osan kansalaisista digikuiluun ja siten syrjään yhteiskunnasta, jos heillä ei ole digikansalaisuustaitoja tai he eivät voi hankkia taloudellisista syistä verkkoasiointiin mahdollistavia laitteita ja verkkoyhteyksiä (OECD 2001; Van Dijk 2008; Viinamäki ym. 2017). Hyvinvointipalveluista erityisesti sosiaalipalvelujen verkkoperustainen saatavuus ja saavutettavuus on terveyspalveluihin verrattuna edelleen vähäisempää (Kauppila ym. 2018, 22; Hyppönen & Ilmarinen 2016).

Sosiaalialan korkeakoulutuksen kompetenssimäärittely

Meneillään oleva yhteiskunnallinen murrosvaihe globalisoitumis-, digitalisoitumis-, kaupungistumis-, ilmaston muutos-, monikulttuuristumis- ja väestörakenteen muutoksineen edellyttää analyysiä siitä, mitä edellä luetellut muutokset tarkoittavat hyvinvointipalvelujärjestelmälle ja millaista osaamista sosiaalialan korkeakoulututkinnon suorittaneet ammattilaiset tarvitsevat työssään (Oksanen 2017; Kangasniemi ym. 2018; Maahanmuuton tilannekatsaus 1/2018; Pohjola 2019; Schneider ym. s.a.).

Kansalaisten hyvinvointipalvelutarpeet ovat yhä yksilöllisempiä ja monisyisempiä sekä kanta- ja väestön että maahanmuuttajaväestön keskuudessa. Sotehenkilöstön eläköityessä suurten ikäluokkien siirtyessä eläkkeelle työyhteisöt menettävät valtavan paljon käyttöarvoltaan merkittävää hiljaista tietoa. Welfare mix -hyvinvointipalveluiden tuottamismallin yleistyessä sotehenkilöstön osaamisvaatimukset laajentuvat entisestään kansalaisten hankkiessa tarvitsemiaan hyvinvointipalveluja tarvittaessa samanaikaisesti myös useilta eri tuottajatahoilta, mikä edellyttää verkostoyhteistyö-, palveluohjaus- ja hyvinvointipalvelujärjestelmäosaamista yli tuottajasektoreittain (Nikander ym. 2017). Suomessa lisääntyvät myös ylikansalliset hyvinvointipalveluiden tuottajat, mikä luo uudentyyppisiä kvalifikaatiotarpeita, kuten liiketoimintaosaamista alueellisesti erilaisissa toimintaympäristöissä (Tevameri 2019, 42–47). Sotehenkilöstön kvalifikaatiotarpeisiin ja kompetensseihin kohdentuu siis monenlaisia haasteita.

Taina Hanhisen (2010) mukaan työelämäosaaminen muodostuu *kvalifikaatioista* (työn osaamisvaatimukset), *kompetensseista* (työntekijän kyvyt ja valmiudet) sekä *ammattitaidosta* (työsuorituksessa todentuva osaaminen). Kvalifikaatiot eli työn osaamisvaatimukset voidaan jakaa työntekijältä edellytettäviin *tuotannollisiin kvalifikaatioihin* (tuotantoprosessin tiedot ja taidot), *normatiivisiin kvalifikaatioihin* (henkilökohtaiset ominaisuudet) ja *kehittäviin*

kvalifikaatioihin (työprosessin kehittämistiedot ja taidot). **Kompetenssit** eli työntekijän osaamispotentialiaali puolestaan voidaan jakaa *kognitiivisiin kykyihin* (yksilön tiedot ja taidot) ja *afektis-kognitiivisiin valmiuksiin* (yksilön kykyjensä ylläpitämis- ja kehittämisvalmiudet). Työsuorituksen tavoitetta ohjaavat työelämän vaatimuksiin perustuvat kvalifikaatiot työntekijän kompetenssin mahdollistaessa työsuorituksen toteutumisen. Ammattitaito on työntekijän työsuorituksessaan realisoituvaa osaamista. (Emt., 97.; ks. myös Green 2007; Framtidens färdigheter I ... 2017; Nyssölä & Leveälahti 2019.)

Esitämme Taulukossa 1. suomalaisen sosiaalialan korkeakoulutuksen (ml. ammattikorkeakoulu ja yliopisto) kompetenssimäärittelyt ja kolme esimerkinomaista kansainvälistä vastaavaa määrittelyä sekä kuvaamme Liitteessä 1. suomalaisen koulutusjärjestelmän ja sosiaalialan koulutusjärjestelmän.

Taulukko 1. Suomalainen sosiaalialan korkeakoulutuksen kompetenssimäärittely ja kolme esimerkinomaista kansainvälistä vastaavaa määrittelyä.

Sosiaalialan AMK-verkosto. Sosionomi (AMK & ylempi AMK) -tutkin- tojen kompetenssimää- rittely¹	Valtakunnallinen sosiaalityön yli- opistoverkosto Sosnet. Sosiaali- työn koulutuksen tuottama osaami- nen²	The Council on Social Work Education (CSWE). Commission on Ac- creditation. Commission on Educational Policy. 2015 Educational Policy and Accreditation Standards for Baccalaureate and Master's Social Work Programs³	Deutscher Berufsverband für Soziale Arbeit (DBSH). Die Schlüsselkompe- tenzen für Soziale Ar- beit – ein Beitrag zur Sicherung des Beru- fes⁴	Dipl. sosiaalityöntekijä/-pedagogi (AMK [FH]) Hendrik Epen luettelo 14 tärkeim- mästä sosiaalialan työn yleiskompetens- sista⁵
<p>Sosionomi (AMK):</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ sosiaalialan eettinen osaaminen ✓ asiakastyön osaaminen ✓ sosiaalialan palvelujärjestelmäosaaminen ✓ kriittinen ja osallistava yhteiskuntaosaaminen ✓ tutkimuksellinen kehittämis- ja innovaatio-osaaminen ✓ työyhteisö-, johtamis- ja yrittäjyysosaaminen <p>Sosionomi (ylempi AMK):</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ sosiaalialan asiantuntijuusosaaminen ✓ tutkimuksellinen kehittämisosaaminen ✓ johtamisosaaminen 	<p>Sosiaalityöntekijä:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ yhteiskuntatieteellinen osaaminen ✓ tutkimusosaaminen ✓ eettinen osaaminen ✓ vuorovaikutusosaaminen ✓ työmenetelmäosaaminen ✓ oikeudellinen osaaminen ✓ palvelujärjestelmäosaaminen ✓ kehittämis- ja muutososaaminen ✓ johtamisosaaminen ✓ rakenteellisen sosiaalityön osaaminen 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ sosiaalityön eettisen ja ammatillisen arvopohjan ymmärtäminen sosiaalityön mikro-, meso- ja makrotasoilla ✓ demografisen ja sosioekonomisen monimuotoisuuden sekä elämäntekemuksen huomioiminen sosiaalityön mikro-, meso- ja makrotasoilla ✓ ihmisoikeuksien sekä sosiaalisen, taloudellisen ja (elin)ympäristön oikeudenmukaisuuden edistäminen ✓ kvantitatiivisten ja kvalitatiivisten tutkimusmenetelmien hyödyntäminen sosiaalityössä, toiminnan arvioinnissa ja tutkimustulosten käytäntöön soveltamisessa (tutkimusosaamista käytännöstä ja käytäntötutkimusta) ✓ ihmisoikeuksien, sosiaalisen oikeudenmukaisuuden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin ja hyvinvointipalveluiden ymmärtäminen osaksi päätöksentekopolitiikkaa mikro-, meso- ja makrotasoilla ✓ ihmisten käyttäytymisen ja sosiaalisen ympäristön teorioiden ymmärtäminen ja kriittinen arvioiminen sosiaalityön eri toiminta-areenoilla ✓ arviointimenetelmien kriittis-reflektiivinen ja kontekstuaalinen käyttö-osaaminen osana sosiaalityön mikro-, meso- ja makrotasoilla työskentelemistä ✓ erilaisten interventiomien käyttöösaaminen moniammatillisesti sosiaalityön mikro-, meso- ja makrotasoilla ✓ kvantitatiivisten ja kvalitatiivisten arviointimenetelmien merkityksen ymmärtäminen ja hallinta tulosten ja käytännön tehokkuuden arvioinnissa 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ strategishallinnolliset kompetenssit ✓ työmenetelmäkompetenssit ✓ sosiaalipedagoginen kompetenssi ✓ sosiaali oikeudelliset kompetenssit ✓ sosiaalihallinnollinen kompetenssi ✓ vuorovaikutuskompetenssit ✓ viestintätaidolliset kompetenssit ✓ ammattieettiset kompetenssit ✓ sosiaaliammatilliset neuvontakompetenssit ✓ käytäntö- ja arviointitutkimuskompetenssit 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ kuuntelutaito ✓ empatiataito ✓ ryhmätöytäito ✓ reflektointitaito ✓ konfliktien ratkaisutaito ✓ relevanttien resurssien mobilisointitaito ✓ uusiin tilanteisiin sopeutumistaito ✓ ristiriitojen sietämistaito ✓ päättäväisyystaito ✓ kriittinen ajattelu-taito ✓ etäännyttämistaito ✓ oikeudellisiin kysymyksiin perehtyneisyys ✓ huumorin hyödyntämistaito ✓ laaja asiantuntemus

¹ **Lähde:** Sosiaalialan ammattikorkeakoulutuksen kompetenssit 2016. Sosiaalialan AMK-verkosto. <https://www.innokyla.fi/documents/1167850/5e8f1ef1-7a5b-4dfb-a629-0ea09dbfe904>; Rouhiainen-Valo, T., Rantanen, T., Hovi-Pulsa, R. & Tietäväinen, S. 2010. Kompetenssit sosionomien (amk ja ylempi amk) ydinosaamisen avaajina. <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/54727/viina-maki%20A%203%202010.pdf?sequence=1>

² **Lähde:** Lähteinen, S., Raitakari, S., Hänninen, K., Kaittila, A., Kekoni, T., Krok, S. & Skaffari, P. 2017. Sosiaalityön koulutuksen tuottama osaaminen. Valtakunnallinen sosiaalityön yliopistoverkosto Sosnet. SOSNET julkaisuja 7. <https://www.sosnet.fi/loader.aspx?id=198a1ca7-7692-4899-863d-154064f438b7>

³ **Lähde:** 2015 Educational Policy and Accreditation Standards for Baccalaureate and Master's Social Work Programs. The Council on Social Work Education (CSWE). Commission on Accreditation. Commission on Educational Policy. https://cswe.org/getattachment/Accreditation/Accreditation-Process/2015-EPAS/2015EPAS_Web_FINAL.pdf.aspx

⁴ **Lähde:** Leinenbach, M., Nodes, W. & Stark-Angermeier, G. 2009. Grundlagen für die Arbeit des DBSH. DBSH – Deutscher Berufsverband für Soziale Arbeit e.V. https://www.dbsh.de/fileadmin/downloads/grundlagenheft_-PDF-klein_01.pdf

⁵ **Lähde:** Epe, H. 2015. Die 14 wichtigsten Kompetenzen für Soziale Arbeit und was das mit der Zukunft der Gesellschaft zu tun hat s.a. <https://www.ideequadrat.org/kompetenzen-soziale-arbeit-vuca/>

Sosiaalialan korkeakoulutuksen ammatillisella ja akateemisella pilarilla Suomessa ja muissa esimerkkimaissa painottuvat sosiaalialan etiikka-, asiakastyö-, palvelujärjestelmä-, työ- ja tutkimusmenetelmäkompetenssit. Maakohtaiset erityispiirteet eriyttävät jossain määrin kompetensseja. Sosiaalialan korkeakoulutuksen peruskompetenssit ovat kuitenkin universaaleja ja niiden lähtökohtana on sosiaalityön perustehtäväksi määritelty ihmisten elämän haasteisiin vastaaminen ja ihmisten hyvinvoinnin lisääminen. Sosiaalityön määritelmän (IFSW; IASSW, 2014; ks. myös Lähteinen ym. 2017) mukaan:

“Social work is a practice-based profession and an academic discipline that promotes social change and development, social cohesion, and the empowerment and liberation of people. Principles of social justice, human rights, collective responsibility and respect for diversities are central to social work. Underpinned by theories of social work, social sciences, humanities and indigenous knowledge, social work engages people and structures to address life challenges and enhance wellbeing. The above definition may be amplified at national and/or regional levels.”

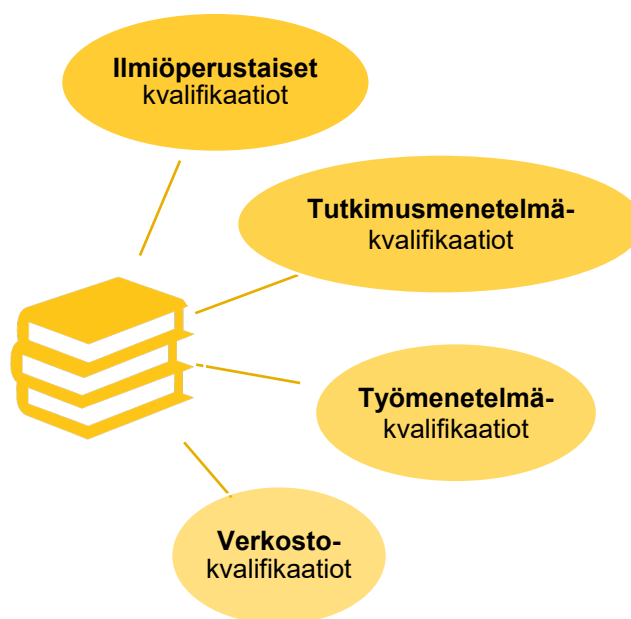
Lähde: International Federation of Social Workers (IFSW); Ks. myös The International Association of Schools of Social Work (IASSW).

Sosiaalialan korkeakoulutusta määrittävät maakohtainen hyvinvointipalveluiden tuottamisjärjestelmä (hyvinvointivaltio- ja sosiaalipolitiikkamalli) ja koulutusjärjestelmä (Liite 1.). Sosiaalialan korkeakoulutasoiset tutkinnot jakaantuvat alempiin ja ylempiin korkeakoulututkintoihin, joita voi suorittaa maasta riippuen joko ammattikorkeakoulussa tai yliopistossa tai niissä molemmissa. (Koivula & Lehmusto 2010, 73–88; Pohjola 2019, 23–30; Liite 1.) Ammattikorkeakouluissa suoritettavissa sosiaalialan tutkinnoissa painottuu käytäntöläheisyys ja -tutkimuksellisuus ja yliopistoissa akateeminen tiedelähtöisyys. Lisäksi esimerkiksi saksankielisillä alueilla korostuu muita EU-maita enemmän sosiaalipedagogiikka. (Viinamäki & Pohjola 2016, 54–74; Pohjola 2019, 27. Sagebiel & Nguyen-Meyer 2012.)

Kompetenssikuvausten laatimisessa reaaliaikaisen tilanneanalyysin lisäksi täytyy ennakoida ja visioida myös lähitulevaisuuden sosiaalialan työn kvalifikaatiotarpeita suhteessa asiakkaiden tarpeisiin ja hyvinvointipalvelujärjestelmässä tapahtuviin organisatorisiin muutoksiin osana laajempaa yhteiskunnallista kehitystä. Sosiaalialan korkeakoulutuksen kompetenssikuvauksissa sosiaalialan työtehtävät erityisesti ylempien korkeakoulututkintojen osalta määrittävät asiantuntijatyöksi, joka edellyttää asiakkaiden elämäntilanteiden ja heidän kohtaamiensa sosiaalisten ongelmien kokonaisvaltaista ymmärtämistä etsittäessä optimaalisimpia ratkaisuvaihtoehtoja asiakkaiden kohtaamiin ongelmiin. (esim. Saari & Viinamäki 2010, 186–199; Saari & Viinamäki 2012, 91–106; Nikander 2017, 11–12; Pohjola 2019, 25–30.)

Pohdinta

Arvioitaessa ja ennakoitaessa työelämässä tarvittavia kvalifikaatioita ja koulutuksen tuottamia kompetensseja on tärkeää erottaa toistaan osaamisen merkityksen muutos ja osaamisen tärkeys tulevaisuudessa. Osaamirakenteessa on osaamisalueita, joiden luonne ja merkitys muuttuu tulevaisuudessa. On myös olemassa hyvin hitaasti ajassa muuttuvia perusosaamisalueita, jotka ovat tärkeitä tällä hetkellä ja ovat sellaisia myös tulevaisuudessa. (Nyyssölä & Leveälahti 2019, 19.) Sosiaalialan työssä hitaasti ajassa muuttuvat perusosaamisalueet kytkeytyvät sosiaalityön määritelmän ympärille. Yhteiskunnallisiin murrosvaiheiden muutoksiin liittyvät osaamisalueet, kuten neljännessä teollistumisvaiheessa hyvinvointipalveluihin ulottuva digiosaamisvaade, muuttavat luonnettaan ja merkitystään digihyvinvointipalveluiden arkipäiväistyessä (Kangasniemi ym. 2018, 61–81; Viinamäki ym. 2018). Riippumatta sosiaalialan kompetenssien esittäjätahosta tai esittäjän kotimaasta, niin Taulukossa 1. esittämässämme kompetenssierittelyssä korostuvat työelämässä tarvittavat sosiaalialan ilmiöperustaiset kvalifikaatiot, tutkimus- ja työmenetelmäkvalifikaatiot sekä verkostokvalifikaatiot sisältäen sekä muuttuvia että ajattomia perusosaamisalueita (Kuvio 2.; ks. tark. Viinamäki & Saari 2018a; 2018b).

Kuvio 2. Sosiaalialan korkeakoulutuksen kvalifikaatioulottuvuudet. (Ks. tark. Viinamäki & Saari 2018b.)

Welfare mix -malli edellyttää kokonaisvaltaista hyvinvointipalvelujärjestelmäosaamista monitoimijaisen verkostotyöskentelyn mahdollistumiseksi sekä kustannusvaikuttavuusosaamista

etsittäessä asiakkaan elämäntilanteeseen sopivinta palveluntuottajaa (*julkinen, yksityinen, järjestösektori, epävirallinen, 4. sektori*). Sote-järjestöissä on myös tärkeää tunnistaa, milloin ne toimivat markkinaehtoisesti ja milloin yleishyödyllisten toimintaperiaatteiden mukaan. (Teva-meri 2019, 11; Sote-palvelujärjestelmässä yritysten ... 2019.) Aikuisten parissa tehtävän sosiaalialan työn osaamistarpeiden ennakoitiraportissa (Nikander ym. 2017, 11–12) sosiaalialan eettisten periaatteiden mukainen heikoimmassa asemassa olevien ihmisten oikeuksien puolustaminen realisoitui ennakoitiryhmän työskentelyssä arvo-osaamisvaatimuksena palvelujärjestelmän vaikuttavuuden merkityksen, rakenteellisen sosiaalityön tärkeyden ja hyvinvointierojen kasvamisuhan lisäksi. Heikoimmassa asemassa olevien ihmisten oikeuksien puolustamisvaadetta tukevat myös Sosiaalibarometri 2018 tulokset. Sosiaalibarometrin kyselyyn vastanneiden sosiaali- ja terveysjohtajien, sosiaalityöntekijöiden ja Kelan johtajien mukaan eriarvoisuus (ml. alueellinen eriarvoistuminen) on kasvanut Suomessa viimeisen 10 vuoden aikana työttömyyden, palveluiden ja tulonsiirtojen heikentymisen sekä harjoitetun politiikan vuoksi. (Näätänen & Londén 2018, 104.) Haasteena on myös sosiaalityön ja sosiaalihuollon vaikuttavuuden ja siihen liittyvän vaikuttamistoiminnan tutkimustradition ohuus, jolloin tutkitaan jonkin toimenpiteen, palvelun tai politiikkaohjelman vaikutuksia palvelujen käyttäjien elämään. Welfare mix -hyvinvointipalvelujen monituottajuusmallin yleistyessä tarvitaankin käsittääksemme nykyistä enemmän erityisesti kvantitatiivista sosiaalipoliittisesti orientoitunutta vaikuttavuustutkimusta hyvinvointipalveluiden toimivuudesta (Kotiranta & Mäntysaari 2017, 35–46; Kangasniemi ym. 2018, 34–55; ks. myös Töttö 2005, 106–108; Pohjola 2012, 19–38).

Jotta welfare mix -hyvinvointipalvelujen toimintamalli toteutuisi optimaalisesti hyvinvointipalveluiden tuottajatahojen ja hyvinvointipalveluja käyttävien kansalaisten intresseistä käsin arvioituna, tarvitaan kvalifikaatio- ja kompetenssitarpeiden päivittämistarpeen arvioimiseksi sekä ajankohtaista tilanneanalyysiä että lähitulevaisuuden ennakoititietoa hyvinvointipalveluiden toiminta- ja tuottamisympäristön tilanteesta 1) yhteiskuntatasolta, 2) kouluttaja- ja tuottajaorganisaatiotasolta sekä 3) henkilöstö- ja asiakastasoilta (Obrecht 2003; Saari & Viinamäki 2010; Opielka 2013). Tilanneanalyysien ja ennakoitien toteuttaminen edellyttää paikallista, alueellista, kansallista ja kansainvälistä monitasoista, monitieteistä ja monimetodista tietoa (Saari ym. 2014; Saari & Viinamäki 2018). Tarvitaan toisaalta *ammattillista näkemystietoa* hyvinvointipalveluja tuottavien tahojen ja hyvinvointipalvelujen ammatillisista tutkinnoista vastaavien oppilaitosten edustajien raportoimana sekä toisaalta *paikallista kulttuurisensitiivistä kokemustietoa* hyvinvointipalveluja käyttävien kansalaisten ja kansalaisryhmien kertomana. Näin sen vuoksi, että Suomi on alue- ja yhteiskuntamaantieteellisesti laaja ja vivahteikas maa.

Kirjallisuus

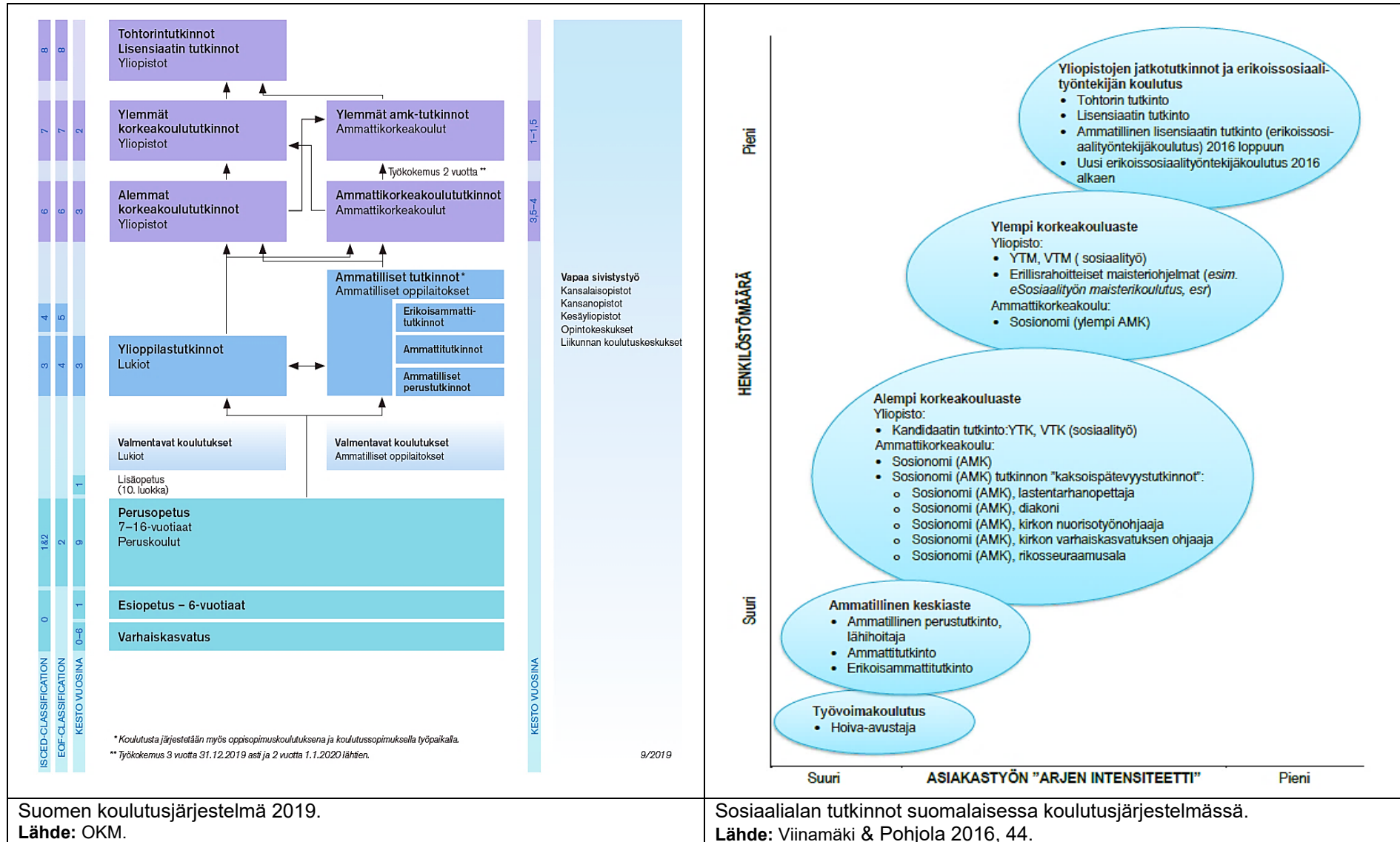
- Andersen, J. G. 2012. Welfare States and Welfare State Theory. Aalborg: Centre for Comparative Welfare Studies, Institut for Økonomi, Politik og Forvaltning, Aalborg Universitet. CCWS Working Paper. Viitattu 4.9.2019 https://vbn.aau.dk/ws/portalfiles/portal/72613349/80_2012_J_rgen_Goul_Andersen.pdf
- Antikainen, J., Honkaniemi, T., Jolkkonen, A., Kahila, P., Kotilainen, A., Kurvinen, A., Lemponen, V., Lundström, N., Luoto, I., Niemi, T., Pyykkönen, S., Rehunen, A., Saukkonen, P., Viinamäki, O-P. & Viinikka, A. 2017. Smart Countryside. Maaseudun palveluiden kehittäminen ja monipuolistaminen digitalisaatiota ja kokeiluja hyödyntämällä. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 9/2017. Viitattu 23.9.2019 http://vnk.fi/documents/10616/3866814/9_Smart+Countyside/2559835c-f503-4b03-a7f5-43aff632228a?version=1.0
- Asiakaspalvelu 2014 – Yhdessä palvelut lähelle. Julkisen hallinnon yhteisen asiakaspalvelun jatkovalmistelu-yöryhmän loppuraportti 2014. Valtiovarainministeriö, Julkaisuja 20/2014. Viitattu 7.9.2019 <https://vm.fi/documents/10623/360836/Asiakaspalvelu2014+yhdess%C3%A4+palvelut+l%C3%A4helle+raportti/2c873246-1263-41f0-a749-7642f13c1647>
- Cook, J., Hellström, E., Hämäläinen, T. & Lahti, V-M. 2014. Visio Suomelle. Kohti kestävästä hyvinvointia. Sitra Työpäpaperi 31.10.2014. Viitattu 4.9.2019 https://media.sitra.fi/2017/02/23213056/Visio_Suomelle.pdf
- DEFINITION internet of things (IoT) s.a. TechTarget. Viitattu 23.10.2019 <https://internetofthings-sagenda.techtarget.com/definition/Internet-of-Things-IoT>
- Endl, R., Jäschke, T., Thiel, C. & Wickinghoff, DV. 2015. mHealth im Kontext des elektronischen Patienten-dossiers. Eine Studie im Auftrag von eHealth Suisse. FHS Hochschule für Angewandte Wissenschaften St. Gallen. Viitattu 9.9.2019 <http://www.e-health-suisse.ch/umsetzung/00135/00218/00278/index.html?lang=de>
- Epe, H. 2015. Die 14 wichtigsten Kompetenzen für Soziale Arbeit und was das mit der Zukunft der Gesellschaft zu tun hat s.a. Viitattu 7.9.2019 <https://www.ideequadrat.org/kompetenzen-soziale-arbeit-vuca/>
- Framtidens färdigheter i ett digitaliserat arbetsliv 2017. Futurion är TCO:s och TCO-förbundens tankesmedja. 2017:2. Viitattu 12.9.2019 https://futurion.se/wp-content/uploads/2017/02/Futurion_Rapport_2-2017_enkelsidig-webb.pdf
- Green, I. 2007. Framtidens kompetenser – och hur vi utvecklar dem. En rapport från Nordisk tänketank om framtidens kompetenser. Viitattu 7.9.2019 https://nvl.org/portals/0/dokumenter/2013/ntt_rapport_v2.pdf
- Hanhinen, T. 2010. Työelämäosaaminen. Kvalifikaatioiden luokitusjärjestelmän konstruointi. Viitattu 7.9.2019 <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/66674/978-951-44-8290-8.pdf?sequence=1>
- Helne, T. & Hirvilampi, T. & Laatu, M. 2012. Sosiaalipolitiikka rajallisella maapallolla. Viitattu 4.9.2019 https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/34643/Sosiaalipolitiikka_rajallisella_maapallolla.pdf?sequence=4
- Huovari, J., & Jauhiainen, S., & Kerkelä, L., & Esala, L. & Härmälä, V. 2014. Alueiden yritys- ja elinkeinorakenteen muutos. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja. Alueiden kehittäminen 13/2014. Viitattu 12.9.2019 http://www.tem.fi/files/39281/TEMjul_13_2014_web_04042014.pdf
- Hypönen, H. & Ilmarinen, K. 2016. Sosiaali- ja terveydenhuollon digitalisaatio. Tutkimuksesta tiiviisti 22/2016. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Helsinki. Viitattu 17.9.2019 http://www.jul-kari.fi/bitstream/handle/10024/131301/URN_ISBN_978-952-302-739-8.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Hämäläinen, T. 2013. Kohti kestävästä hyvinvointia. Uuden sosioekonomisen yhteiskuntamallin rakennuspuita. Sitra, Versio 1.0, lokakuu 2013. Viitattu 17.10.2019 https://media.sitra.fi/2017/02/23225247/Kohti_kestavaa_hyvinvointia.pdf
- International Federation of Social Workers (IFSW). Viitattu 25.10.2019 <https://www.ifsw.org/what-is-social-work/global-definition-of-social-work/>
- 2015 Educational Policy and Accreditation Standards for Baccalaureate and Master's Social Work Programs. The Council on Social Work Education (CSWE). Commission on Accreditation. Commission on Educational Policy. Viitattu 7.9.2019 https://cswe.org/getattachment/Accreditation/Accreditation-Process/2015-EPAS/2015EPAS_Web_FINAL.pdf.aspx
- Kangasniemi, M., Hipp, K., Häggman-Laitila, A., & Kallio, H., Karki, S., Kinnunen, P., Pietilä, A-M., Saarnio, R., Viinamäki, L., Voutilainen A. & Waldén, A. 2018. Optimoitu sote-ammattilaisten koulutus- ja osaamisuudistus. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 39/2018. Viitattu 24.10.2019 <http://tietokayttoon.fi/julkaisut/raportti?pubid=URN:ISBN:978-952-287-545-7>
- Kauppila, T., Kiiski, K. & Lehtonen, M. 2018. Sähköhelmenkalastus. Sosiaalihuollon sähköisten palvelujen nykytila ja kehittämistarpeet. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 14/2018.

- Viitattu 14.10.2019 http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/160653/STM_rap_14_2018.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Klie, T. 2014. Welfare Mix –Elf Thesen. BBE-Newsletter 04/2014. Viitattu 14.10.2019 https://www.b-b-e.de/fileadmin/inhalte/aktuelles/2014/03/NL04_Gastbeitrag_Klie.pdf
- Klie, T. 2018. Zukunft Quartier und Dorf? Zentrale Ergebnisse des 7. Altenberichts der Bundesregierung. Demographiefeste Kommune 17. Mai 2018. Quartierskonzepte für ältere Menschen. Nürnberg. Viitattu 26.10.2019 <https://www.wohnen-alter-bayern.de/Archiv.html>
- Koskiahho, B. 2008. Hyvinvointipalvelujen tavaratalossa. Palvelutalous ja sosiaalipolitiikka Englannissa, Ruotsissa ja Suomessa. Vastapaino. Tampere.
- Kuusisto-Niemi, S., Ryhänen, M. & Hyppönen, H. 2018. Tieto- ja viestintäteknologian käyttö sosiaalihuollossa vuonna 2017. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Raportti 1/2018. Viitattu 22.9.2019 http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/136112/URN_ISBN_978-952-343-044-0.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Koivula, U-M. & Lehmusto, A. 2010. SOSIONOMI (AMK) KOULUTUS EUROOPPALAISISSA VII-TEKEHYKSESSÄ – HAVAINTOJA JA VERTAILUA. Teoksessa Viinamäki, Leena (toim.) Sosionomi (AMK & ylempi AMK) kansainvälistyillä koulutus- ja työmarkkinoilla. Kemi-Tornion ammattikorkeakoulun julkaisuja. Sarja A: Raportteja ja tutkimuksia 2/2010. Viitattu 25.10.2019 <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/54725/viinamaki%20A%202%202010.pdf?sequence=1>, 73–88.
- Kotiranta, T. & Mäntysaari, M. 2017. Vaikuttavuus tulee ja menee – ja palaa taas takaisin. Teoksessa Tuulio-Henriksson, A-M., Kalliomaa-Puha, L. & Rauhala, P.-L. (toim.) Harkittu, tutkittu, avoin. Marketta Rajavaaran juhla-kirja. Kelan tutkimus. Viitattu 25.10.2019 <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/178926/Harkittu%20tutkittu%20avoin.pdf?sequence=2>, 35–50.
- Laki sosiaalihuollon ammattihenkilöistä 817/2015. Finlex. Viitattu 8.9.2019 <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2015/20150817>
- Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä 559/1994. Finlex. Viitattu 8.9.2019 <http://www.finlex.fi/fi/laki/smur/1994/19940559>
- Leinenbach, M., Nodes, W. & Stark-Angermeier, G. 2009. Grundlagen für die Arbeit des DBSH. DBSH – Deutscher Berufsverband für Soziale Arbeit e.V. Viitattu 7.9.2019 https://www.dbsh.de/fileadmin/downloads/grundlagenheft_PDF-klein_01.pdf
- Lähteinen, S., Raitakari, S., Hänninen, K., Kaittä, A., Kekoni, T., Krok, S. & Skaffari, P. 2017. Sosiaalityön koulutuksen tuottama osaaminen. Valtakunnallinen sosiaalityön yliopistoverkosto Sosnet. SOSNET julkaisuja 7. Viitattu 7.9.2019 <https://www.sosnet.fi/loader.aspx?id=198a1ca7-7692-4899-863d-154064f438b7>
- Maahanmuuton tilannekatsaus 1/2018. Sisäministeriön julkaisu 16/2018. Viitattu 15.10.2019 http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/160869/SM_16_2018.pdf?sequence=4&isAllowed=y
- Mahdollisuuksien maaseutu. Maaseutupoliittinen kokonaisuohjelma 2014–2020 2014. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja. Alueiden kehittäminen 9/2014. Viitattu 13.9.2019 https://www.maaseutupoliikka.fi/files/4540/Mahdollisuuksien_maaseutu_25022014.pdf
- Majoinen, K. & Antila, A. 2017. Hyvinvoinnin edistäminen kunnassa. Sisältö, mahdollisuudet ja haasteet. ARTTU2-TUTKIMUSOHJELMAN JULKAISUSARJA NRO 12/2017. Viitattu 13.9.2019 http://shop.kuntaliitto.fi/product_details.php?p=3423
- Nikander, J., Juntunen, E., Holmberg, A. & Tuominen-Thuesen, M. 2017. Aikuisten parissa tehtävän sosiaalialan työn osaamistarpeet. Opetushallitus, Raportit ja selvitykset 2017:13. Viitattu 17.10.2019 https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/aikuisten_parissa_tehtavan_sosiaalialan_tyon_osaamistarpeet.pdf
- Nyysölä, K. & Leveälähti, S. 2019. OSAAMINEN 2035. Osaamisen ennakoitintaloksin ensimmäisiä ennakoitintuloksia. Opetushallitus, Raportit ja selvitykset 2019:3. Viitattu 25.10.2019. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/osaaminen_2035.pdf
- Näätänen, A-M. & Londén, P. 2018. Sosiaalibarometri 2018. SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry. Viitattu 26.10.2019 https://www.soste.fi/wp-content/uploads/2018/11/soste_sosiaalibarometri_2018.pdf
- Obrecht, W. 2003. Probleme der Entwicklung der Disziplin und Profession der Sozialen Arbeit. FACHTAGUNG SOZIALARBEITSWISSENSCHAFT –HOCHSCHULE FÜR SOZIALE ARBEIT ZÜRICH, 31.10./1.11. 03 Viitattu 25.10.2019 http://www.academia.edu/3242358/Probleme_der_Entwicklung_der_Disziplin_und_Profession_der_Sozialen_Arbeit_1
- OECD 2001. Understanding the digital divide. Viitattu 20.10.2019 <http://www.oecd.org/sti/1888451.pdf>

- Oksanen, K. 2017. Valtioneuvoston tulevaisuusselonteon 1. osa Jaettu ymmärrys työn murroksesta. Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 13a/2017. Viitattu 18.9.2019 http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/80036/13_17_tulevaisuusselonteko_osa1_FI.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Opielka, M. 2013. Gerechtigkeit und Soziale Arbeit. Sozialethische und sozialpolitische Perspektiven. EthikJournal 1. Jg. | 1. Ausgabe 2013 | April. Viitattu 25.10.2019 https://www.sw.eah-jena.de/fbsw/profs/michael.opielka/downloads/doc/2013/Michael_Opielka-Gerechtigkeit_und_Soziale_Arbeit_in_EthikJournal_1.Jg_1_2013.pdf
- Partanen, A. & Orkola, J. 2019. Esineiden internet valtaa sinunkin kotisi 2019. Viitattu 23.9.2019 <https://www.traficom.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/blogit/iot-blogisarja>
- Peltosalmi, J., Eronen, A., Litmanen, T., Londén, P., Näätänen, A-M., Ruuskanen, P. & Selander, K. 2018. Järjestöbarometri 2018. SOSTE Suomen sosiaali- ja terveys ry. Viitattu 25.10.2019 <https://www.soste.fi/wp-content/uploads/2018/11/jarjestobarometri-2018-soste.pdf>
- Perustuslaki 731/1999. Finlex. Viitattu 8.9.2019 <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731>
- Pohjola, A. 2012. Tutkimukseen perustuva vaikuttavuus. Teoksessa Pohjola, A., Kemppainen, T. & Väyrynen, A. (toim.) Sosiaalityön vaikuttavuus. Lapin yliopistokustannus, 19–42.
- Pohjola, A. 2019. Sosiaalihuollon ammattihenkilölain (817/2015) muutostarpeita koskeva selvitys. Selvityshenkilöraportti. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2019:16. Viitattu 11.9.2019 http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161536/STM_rap_2019_16_Sosiaalihuollon_ammattihenkilölain_817_2015_muutostarpeita_koskeva_selvitys.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Rantanen, M., Lehtola, I., Hyyryläinen, T. & Hiltunen, M. J. 2012. Palvelujen saavutettavuuden käsite ja ulottuvuudet. Teoksessa Rehunen, A., Rantanen, M., Lehtola, I. & Hiltunen M. J. (toim.) 2012. Palvelujen saavutettavuus muutoksessa – maaseudun vakituisten ja vapaa-ajan asukkaiden palveluympäristön kehityssuunnat ja uudet mahdollisuudet. Helsingin yliopisto, Ruralia-instituutti, Raportteja 88. Viitattu 9.9.2019 <http://www.helsinki.fi/ruralia/julkaisut/pdf/Raportteja88.pdf>
- Roboter – Assistenz-Systeme – Künstliche Intelligenz: Neue Formen der Mensch-Maschine-Interaktion 2018. Konferenz-Band. Januar 2018. Berlin: Institut für die Geschichte und Zukunft der Arbeit. Viitattu 17.10.2019 http://igza.org/wp-content/uploads/2018/02/IGZA-Konferenz-Band_Robotik-und-KI.pdf
- Rouhiainen-Valo, T., Rantanen, T., Hovi-Pulsa, R. & Tietäväinen, S. 2010. Kompetenssit sosionomien (amk ja ylempi amk) ydinosaamisen avajina. Viitattu 30.9.2019 <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/54727/viinamaki%20A%203%202010.pdf?sequence=1>
- Saari, J. & Taipale, S. 2013. Sosiaalipolitiikka ja hyvinvointivaltio. Teoksessa Saari, J., Taipale, S. & Kainulainen, S. (toim.) Hyvinvointivaltion moderneja klassikoita. Diakonia-ammattikorkeakoulun julkaisuja A Tutkimuksia 38. Viitattu 12.9.2019 https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/129163/Diak_A_38_ISBN_978-952-493-195-3.pdf?sequence=1&isAllowed=y,17-40
- Saari, E. & Viinamäki, L. 2010. Ennakointeja sosionomien (AMK & ylempi AMK) paikasta tulevaisuuden hyvinvointipalvelujärjestelmän ammattilaisina. Teoksessa Viinamäki, Leena (toim.) Sosionomin ammatti ja työ 2010–2025. Havaintoja ja päätelmiä sosionomien (AMK & ylempi AMK) profiilista Suomen hyvinvointiasiantuntijajärjestelmässä. Kemi-Tornion ammattikorkeakoulun julkaisuja. Sarja A. Raportteja ja tutkimuksia 3/2010. http://www.tokem.fi/kirjasto/tiedostot/viinamaki_A_3_2010.pdf, 150–217.
- Saari, E. & Viinamäki, L. 2012. Sosionomit (ylempi AMK) Suomen hyvinvointipalvelujärjestelmän ammattilaisina. Teoksessa Töyhtäri, A. (toim.) Kehittyvä YAMK – Työelämää uudistavaa osaamista. Hämeen ammattikorkeakoulun julkaisuja 9/2012, 91–106.
- Saari, E. & Viinamäki, L. & Antikainen, J. 2014. Miten tuotamme luotettavaa kokemustietoa? Teoksessa Nieminen, A. & Vuorio, E. (toim.) Kokemustieto, hyvinvointi ja paikallisuus. Turun ammattikorkeakoulun Raportteja 177, 54–71. Viitattu 23.10.2019 <http://julkaisut.turkuamk.fi/isbn9789522164353.pdf>
- Saari, E. & Viinamäki, L. 2018. Alueellista hyvinvointia edistävän tiedontuotannon haaste. AMK-lehti/UAS Journal – ammattikorkeakoulujen yhteinen verkkolehti 4/2018. Osallistava aluekehittäminen. Viitattu 23.10.2019 <https://uasjournal.fi/4-2018/alueellista-hyvinvointia-edistava-tiedontuotanto/>
- Sagebiel, J. & Nguyen-Meyer, N. 2012. Einige gegenwärtige Theorien der Sozialen Arbeit im deutschsprachigen Raum, Teoksessa Sagebiel, J. & Nguyen-Meyer, N. (Hrsg.) Einige Theorien Sozialer Arbeit in Vietnam und Deutschland. Viitattu 24.10.2019 https://w3-mediapool.hm.edu/mediapool/media/fk11/fk11_lokal/diefakultt_6/ansprechpartner_8/professoren_2/sagebiel_2/Sagebiel-Nguyen-Meyer-2012-ausgew_Theorien_SozArb_i_Dt.pdf
- Salonen-Soulié, U. 2013. Kunnallisen sosiaalipolitiikan tila ja tulevaisuus. Haasteet opetukselle ja tutkimukselle. IX Bruno Sarlin -työseminaari, Huoltaja-säätiön 60-vuotisjuhlaseminaari 21.11.2013.

- Viitattu 15.10.2019 http://www.huoltaja-saatio.fi/wp-content/uploads/2016/06/HuSa_Kunnallisen-sosiaalipolitiikan-tila-ja-tulevaisuus.pdf
- Selkälä, A. & Viinämäki, L. & Suikkanen, A. & Vasari, P. 2016. e-Kansalaisuus syrjäseudulla. Internetin käyttökokemuksia Lapista. Yhteiskuntapolitiikka 81 2016:3. Viitattu 24.10.2019 http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/130698/YP1603_Selkaym.pdf?sequence=4 & http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/130698/YP1603_Selkaym_liitet1-2.pdf?sequence=2, 332–342
- Schneider, P., Bakhshi, H. & Armstrong, H. s.a. The Future of Skills:Trends impacting on UK employment in 2030. Viitattu 25.10.2019 https://media.nesta.org.uk/documents/the_future_of_skills_uk.pdf
- Sosiaalihuoltolaki 1301/2014. Finlex. Viitattu 16.9.2019 <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20141301>
- Sosiaalialan ammattikorkeakoulutuksen kompetenssit 2016. Sosiaalialan AMK-verkosto. Viitattu 30.9.2019 <https://www.innokyla.fi/documents/1167850/5e8f1ef1-7a5b-4dfb-a629-0ea09dbfe904>
- Sote-palvelujärjestelmässä yritysten potentiaali tulisi tunnistaa ja hyödyntää strategisesti 2019. Viitattu 23.10.2019 http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161643/Sosiaali_ ja_terveyspalveluiden_nakymat_kevät_2019.pdf
- Suomen koulutusjärjestelmä. OKM. Viitattu 21.10.2019 <https://minedu.fi/documents/1410845/15514014/Suomen+koulutusjarjestelma/8aa97891-0e44-b10d-7228-cf1c04c301d0/Suomen+koulutusjarjestelma.pdf>
- Tanninen, H. 2008. Hyvinvointivaltiomallit ja talouden toiminta. Palkansaajien tutkimuslaitos, työpapereita. Viitattu 21.10.2019 <http://www.labour.fi/tutkimusjulkaisut/tyopapereita/tyopapereita-240/>
- Techopedia. s.a. Cybersecurity. Viitattu 20.9.2019 <https://www.techopedia.com/definition/24747/cybersecurity>
- Terveys- ja sosiaalihuoltolaki 1326/2010. Finlex. Viitattu 16.9.2019 <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2010/20101326>
- Tevameri, T. 2018. Toimialaraportit – Sosiaali- ja terveyspalvelut, epävarmoista tulevaisuuden näkymistä hyvinvoinnin kasvuun? Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 38/2018, TEM Toimialapalvelu, Syksy 2018. Viitattu 23.10.2019 http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161154/TEM-jul_38_2018_Sote.pdf
- The International Association of Schools of Social Work (IASSW). Viitattu 25.10.2019 <https://www.iassw-aiets.org/global-definition-of-social-work-review-of-the-global-definition/>
- Töttö, P. 2005. Syvällistä ja pinnallista. Teoria, empiria ja kausaalisuus sosiaalitutkimuksessa. Vastapaino. Tampere.
- Van Dijk, J. 2008. “The Digital Divide in Europe.” In The Handbook of Internet Politics. Routledge, London, Accessed August 18, 2011. Viitattu 20.9.2019 <http://www.utwente.nl/gw/mco/bestanden/digitaldivide.pdf>
- Viinämäki, L., Juujärvi, S., Kinos, S. & Rosengren, Å. 2018. Sosionomi (ylempi AMK) -tutkinnon suorittaneiden paikka ja osaaminen muuttuvilla työmarkkinoilla. Lumen. Lapin ammattikorkeakoulun verkkolehti nro 2/2018. ISSN: 2343-2837. Viitattu 25.10.2019 <https://blogi.eoppimispalvelut.fi/lumenlehti/2018/09/26/sosionomi-ylempi-amk-tutkinnon-suorittaneiden-paikka-ja-osaaminen-muuttuvilla-tyomarkkinoilla/>
- Viinämäki, L., Kivivirta, V., Selkälä, A., Voutilainen, O., Syväjärvi, A. & Suikkanen, A. 2017. ... ajasta ja paikasta riippumatta ... Digikansalaisuus ja palveluiden saavutettavuus maaseudulla –hankkeen loppuraportti. LAPIN AMKIN JULKAISUJA. Sarja A. Referee-tutkimukset 1/2017. Viitattu 20.9.2019 <http://www.theseus.fi/handle/10024/137218>
- Viinämäki, L. & Pohjola, A. 2016. Tutkimus sosionomi (ylempi AMK) -tutkinnon suorittaneiden koulutus- ja työmarkkina-asemasta. Lapin ammattikorkeakoulu, Sarja A. Tutkimukset 1/2016. Viitattu 21.10.2019 <http://www.lapinamk.fi/loader.aspx?id=8d3f5756-6a36-4349-882f-18647221c99b>
- Viinämäki, L. & Saari, E. 2018a. Sosiaalialan korkeakoulutus ja yhteiskunnalliset haasteet. Teoksessa Viinämäki, L., Saarnio, R. & Seppänen, R. (toim.) 2018. Soten haasteet hyvinvointialan korkeakoulutukselle – 22 artikkelia teemasta. Lapin ammattikorkeakoulu, Sarja B. Tutkimusraportit ja kokoomateokset 19/2018, 89–104. Viitattu 21.9.2019 <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/159708/B%2019%202018%20Viinamaki%20Saarnio%20Seppanen.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Viinämäki, L. & Saari, E. 2018b. Sosiaalialan TKI-toimijoiden kvarttikvalifikaatiot. Lapin ammattikorkeakoulun verkkolehti 2/2018. Rovaniemi: Lapin ammattikorkeakoulu. Viitattu 20.9.2019 <https://blogi.eoppimispalvelut.fi/lumenlehti/2018/09/26/sosiaalialan-tki-toimijoiden-kvarttikvalifikaatiot/>

Liite 1. Suomen koulutusjärjestelmä ja sosiaalialan koulutusjärjestelmä.

Suomen koulutusjärjestelmä 2019.
Lähde: OKM.

Sosiaalialan tutkinnot suomalaisessa koulutusjärjestelmässä.
Lähde: Viinamäki & Pohjola 2016, 44.